

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0302 Oslo

Oslo 25.03.15

Høringsinnspill: Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg (NOU 2014:14)

Her følger Høgskolen Campus Kristianas (CK) høringsuttalelse til *NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg*. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til rapporten med sikte på en ny nasjonal fagskolepolitikk. CK mener det er en god utredning som berører et viktig og noe oversett felt i norsk utdanning.

Høgskolen Campus Kristiania støtter analysen og tiltakene

CK slutter seg til de fleste analysene og tiltakene i utredningen, og vi er enige i beskrivelsen av disse utfordringene:

1. Fagskolene har en uklar plass og er for svakt integrert i utdanningssystemet
2. Arbeidslivet mangler eierskap til fagskolene
3. Utdanningskvaliteten er for svak flere steder
4. Fagskolene mangler en helhetlig og formålstjenlig styring
5. Finansieringssystemet for fagskolene er uklart

CK mener det er behov for en styrket fagskole og ha en mer helhetlig politikk for fagskolen som tydeliggjør forholdet mellom videregående yrkesutdanning, fagskoler og høyere utdanningsinstitusjonene.

Arbeidslivet er tydelige på at det er et stort behov for høyere yrkesutdanninger som er utviklet med utgangspunkt i reelt arbeidsliv – både som grunnutdanning, videreutdanning i en livslang læringsprosess.

De siste årene har UH-sektoren økt antall studenter, og flere velger bachelor og mastergrader enn tidligere. Det er uheldig at tradisjonelle profesjons- og yrkesutdanningene er blitt akademiserte. Det er ingenting som tyder på kandidatene blir bedre kvalifiserte av den grunn, snarere tvert om.

CK ønsker at:

- Fagskoleutdanningen skal være godt kjent, og være et likeverdig tilbud til høyskole- og universitetsutdanning.
- Elever fra videregående skole vurderer fagskoler som et reelt alternativ til høyskole- og universitetsutdanning.
- Voksne som søker etter- og videreutdanning vurderer fagskoleutdanning som et reelt og relevant alternativ til høyskole- og universitetsutdanning.

Fagskolens synlighet og status

Høyere yrkesfaglig utdanning

For å oppnå disse målene må rammebetingelsene for fagskoleutdanninger endres, slik at fagskoleutdanningen framstår som et attraktivt utdanningsvalg og likeverdig høyskole- og universitetsutdanning. Et skritt på veien vil være å gi fagskoleutdanning status som *høyere yrkesfaglig utdanning*, og åpne opp for *et* tredje studieår dersom det faglige gode grunner til dette.

Vi mener at de tre ordene alene vil øke statusen til det vi dag kaller fagskole. Dette er et lett forståelig begrep både for individet og for arbeidslivet. Det skaper et visuelt bilde som skiller seg fra både fag- og yrkesopplæringen og høyere akademisk utdanning ved høyskoler og universiteter. Til tross for navneskiftet så mener vi at det er viktig å beholde og ivareta fagskolenes egenart. En «akademisering» av fagskoleutdanningene er ikke ønskelig. Fagskolenes styrke ligger i dens tette kobling med den praktiske utviklingen i fagene.

De private fagskolene utøver en betydelig aktør i fagskolesektoren, og gir et vesentlig bidrag til samfunnets behov ved å utdanne kandidater med kompetanse som etterspørres i arbeids- og næringsliv. Private fagskoler sparer det offentlige for betydelige investeringer, og komplementerer mange offentlige tilbud. De private fagskolene har også i årene framover ambisjoner om å være en vesentlig bidragsyter til å utvikle fagskoleutdanningene i Norge.

Økt mobilitet mellom utdanninger

Det må bli lettere for studentene å bevege seg mellom ulike deler av utdanningssystemet. Det er tydelig at Norge ikke klarer å utnytte samspillet mellom høgskoleutdanning og fagskoleutdanning. Overgangene mellom de to delene av utdanningssystemet fungerer ikke godt nok. Derfor må det et bedre system på plass, slik at fagskoleutdanning gir innpass i høyere utdanning, og at høyere utdanning lettere gir innpass i fagskolen.

Dersom akademisk høyere utdanning og yrkesfaglig høyere utdanning skal fremstå som fullverdige alternativer, fordrer det en likeverdighet mellom akademisk og høyere yrkesfaglig utdanning. CK mener at kompetanse som er ervervet i en del av systemet i høyere utdanning naturligvis skal anerkjennes i en annen del av utdanningssystemet. Det er derfor viktig å sikre gode overganger fra fagskoler til høyskoler og omvendt, slik at fagskoleutdanning framstår som et attraktivt utdanningsvalg, og ikke en blindvei. Et slikt prinsipp vil også spare både samfunnet og den enkelt for unødig bruk av tid og ressurser ved å måtte ta opp igjen utdanning med et læringsutbytte som de allerede har ervervet. Erfaring viser at norske høyskoler stort sett er villig å legge til rette for overgang fra fagskoler til høyskoler når høyskolene selv har rekrutteringsproblemer. Derfor bør det være skjerpet kontroll og tilsyn med UH-institusjonene og fagskolenes praktisering av det nasjonale opptaksreglementet.

Fra fagskolepoeng til studiepoeng

Fagskolepoeng og studiepoeng er betegnelsen på et mål som brukes for å beskrive hvor omfattende et fag eller et studium er, og sier ikke noe om det faglige innholdet. Overganger og innpassning av studier må derfor i stedet bygge på sammenligning av læringsutbyttebeskrivelser. Dette må gjelde uavhengig av om overgangen er fra en fagskole til en høyskole/universitetet eller omvendt. For at fagskolene skal komme i posisjon og i dialog på disse premissene, må det innføres et felles poengsystem for fagskoler, høyskoler og universiteter. Studiepoeng er et innarbeidet begrep som gir mening, og bør derfor være det man bruker.

Det vil være et viktig bidrag til å stryke yrkesveien i utdanningssystemet. I tillegg til å redusere problemene med frafall i universitets- og høyskolesektoren, kan det også slå ut i lavere frafall i videregående opplæring. Man får en bredere meny i de lengre utdanningsløpene. Det blir ikke så viktig å velge allmennfag for å sikre seg. Noe av frafallet i dag skyldes at yrkesfag oppfattes som en blindvei.

Studentrettigheter

CK støtter Fagskoleutvalgets forslag om at departementet bør foreta en gjennomgang av fagskolelovgivningen og studentsamskipnadslovgivningen, og foreslå bestemmelser som styrker studentenes rettigheter. Spesielt er det viktig at fagskoler får en rett og plikt til medlemskap til i studentsamskipnaden, slik alle andre på høyere utdanning får. Rettighetene til fagskolestudenter må i tillegg være uavhengig om de går på en offentlig eller privat fagskole.

Opptaksgrunnlag

CK støtter forslaget om at fagskoleutdanning skal ligge på nivå over videregående skole, mot å bygge på videregående skole som i dag. Dette åpner for å tilby skreddersy fagskoleutdanninger til utvalgte målgrupper i langt større grad, og gjennom dette møte kompetansebehovet i arbeidslivet på en bedre måte.

Videre støtter CK forslagene fra utvalget om å:

- gi akkrediterte fagskoler myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag, herunder krav til generell studiekompetanse eller fag-/svennebrev i tillegg til realkompetansevurderinger. Fagskoler med godkjente utdanningstilbud bør forholde seg til gjeldende opptaksregler.
- at det utarbeides en nasjonal opptaksforskrift for fagskoler.
- innføre tilleggspoeng for minimum ett års fagskoleutdanning.
- vurdere om opptak til fagskoler bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenestесenter.
- sørge for at fagskolene har tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne tilby fleksible utdanningstilbud, herunder nettbasert utdanning.

Kvalitet og relevans i utdanningen

Forholdet til arbeidslivet

Næringslivet gjennom bransjeråd/fagråd bør engasjere seg aktivt i utvikling av studietilbudet hos fagskolene. CK har lang tradisjon for å utvikle fagskoletilbud i tett samarbeid med arbeidslivet. Vi mener at fagskolene selv vil velge å utvikle tilbud som det både er behov for i samfunnet og som studentene etterspør. Erfaring viser at det vil være usikkerhet knyttet til hvordan arbeidslivet utvikler seg, og hvilken kompetanse som etterspørres 2 – 5 år fram i tid. Fagskolene må være fleksible og ha en autonomi, slik at de til en hver tid kan tilby studieplasser etter reelle behov fra samfunnet.

Praksis

CK støtter forslaget til utvalget om en vid forståelse av praksisbegrepet, men ser ikke behov for å lovfeste et krav til praksis. Det kan være mange årsaker til at det ikke er hensiktsmessig for alle studier. Samtidig er det vesentlig å ha fleksibilitet med henhold til hvordan praksis kan gjennomføres i forhold til utdanningens omfang, innhold og form. Praksisen må kunne tilpasses faglige innhold og studentene forkunnskaper og erfaringer. Det kan være aktiviteter i skolens regi, utstillinger av praktisk arbeid, prosjektoppgave med både muntlig og skriftlig presentasjon, eller deltakelse på messer hvor studenter er ansvarlig for både planlegging og gjennomføring. Likeledes kan det være større eller mindre prosjekter i samarbeid med arbeids- og næringsliv.

Økte krav til faglig og pedagogisk kompetanse

CK støtter utvalgets forslag om økte krav til både faglig- og pedagogisk kompetanse. Aktivt samarbeid med arbeids- og næringsliv er en god måte å sikre at faglig kompetanse, gjennom evaluering og

nyutvikling av studier, involvering i bransjen og rekruttering av lærere med oppdatert fagkompetanse.

For å sikre lærerne nødvendig praktisk -pedagogisk kompetanse, bør den enkelte fagskole være ansvarlig for å tilby sine lærere opplæring som gir den nødvendige kompetanse tilpasset fagskolens studietilbud. Det kan enten være i regi av hver enkelt fagskole, eller som et samarbeid mellom flere fagskoler. I tillegg bør fagskolene på lik linje med andre utdanningstilbydere tilby ekstern kompetanseheving til sine lærere gjennom PPU.

CK mener både fagskolene selv og partene i arbeidslivet må jobbe sammen for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.

Videre støtter CK forslagene fra utvalget om å:

- gjennomføre lov- og regelverksendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene. En slik godkjenning skal være en forutsetning for å kunne kalle seg akkreditert fagskole. Akkrediterte fagskoler kan selv opprette utdanninger innenfor de økonomiske rammene myndighetene setter.
- utforme vilkårene for å oppnå akkreditering slik at også de private fagskolene stimuleres til å utvikle robuste enheter.
- stille lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening. Tiltaket må koordineres med eventuelle konklusjoner i ekspertgruppen for tilsyn og kontroll med private fagskoler og høyskoler.
- stille nasjonale og lovfestede krav til at alle offentlige fagskoler skal ha flertall av ekstern representasjon i styrene og ekstern styreleder. Det bør stilles krav til at de private fagskolene skal ha ekstern representasjon i styrene, men ikke nødvendigvis flertall. Private fagskoler som ønsker å søke offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og ekstern styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler.
- stille lovfestede krav om at rektor ved alle offentlige fagskoler skal tilsettes av fagskolens styre. Samme bør gjelde for private fagskoler som mottar offentlige midler.
- sette ut på oppdrag en ekstern evaluering av Nasjonalt fagskoleråd.
- stille krav til at alle fagskoler har et tilfredsstillende kvalitetssystem, og gi NOKUT som oppgave å godkjenne at fagskolenes kvalitetssystemer tilfredsstiller kravene samt sjekke at systemene blir brukt.

Betydelig omlegging av finansieringssystemet

Det er et sterkt behov for tilføring av friske midler og en betydelig omlegging av finansieringssystemet for fagskoler. I dag er finansieringen av fagskolene svært fragmentert, og ofte uten en klar forankring i overordnede politiske mål. Et nytt finansieringssystem bør samordnes under Kunnskapsdepartementet og utgjøre én ordning. I tillegg mener vi at finansieringssystemet bør stimulere institusjonene til å fokusere på resultater for gjennomføring. Derfor støtter CK utvalgets forslag om som sørger for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, samt gjennomføre en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.

Dette innebærer at det må innføres en ny finansieringsordning i tråd med utvalgets «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidler». Dette består av tre hovedelementer: grunnbevilgning,

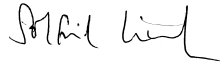
resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med tilhørende satser.

Videre støtter vi utvalgets forslag om å:

- inkludere institusjonsakkrediterte private fagskoler i offentlig finansiering fra det tidspunkt søknad om finansiering er innvilget.
- innføre en egen programkategori for fagskoler i statsbudsjettet.
- bevilge midler til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskolen gjennom økt forskningsinnsats.

Med vennlig hilsen
Høgskolen Campus Kristiania

Solfrid Lind

Administrerende direktør

Trond Blindheim

Rektor